

Den Haag

Datum

13 juli 2021

Onderwerp

Antwoord van het college op de vragen van het raadslid mevrouw Klokkenburg-Reedeker, luidend: "Online monitoring door de gemeente Den Haag"

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE VRAGEN**Ons kenmerk**

BSD/10143079
RIS308777

Het raadslid mevrouw Klokkenburg heeft op 18 mei 2021 een brief met daarin zes vragen aan de voorzitter van de gemeenteraad gericht.

Overeenkomstig artikel 30 van het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad, beantwoordt het college deze vragen als volgt.

1. *Is het college bekend met het artikel 'Gemeenten kijken in het geheim mee met burgers op sociale media'?*

Het college is met dit artikel bekend.

2. *Kan het college aangeven of Haagse gemeenteambtenaren in functie actief zijn op sociale media? Zo ja, op welke platformen zijn zij actief? En is bij het college bekend of hierbij nepaccounts worden gebruikt om in besloten groepen binnen te dringen?*

Recent onderzoek naar dit fenomeen heeft duidelijk gemaakt dat het gebruik van nepaccounts omstreden is en mogelijk in strijd is met geldende privacywetgeving.

Gevraagd naar deze nepaccounts heeft demissionair minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Kajsa Ollongren op 18 mei jongstleden tijdens een mondeling vragenuurtje aangekondigd hierover met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en andere overheden in gesprek te gaan.

Het college wil de uitkomst van dit overleg echter niet afwachten en besluit het gebruik van nepaccounts per direct niet langer toe te staan.

Bij de afdeling Handhaving en Fraude van de Dienst SZW werden nepaccounts gebruikt om de werkelijke identiteit van personen af te schermen bij het raadplegen van bronnen op sociale media. Bij de uitvoering van hun werkzaamheden mag alleen nog gebruik worden gemaakt van een account waarvan voor het publiek duidelijk is dat het account in gebruik is bij de gemeente Den Haag.

Het voor het raadplegen van sociale media opgestelde protocol voor medewerkers van de afdeling Handhaving & Fraude, conform richtlijnen van de VNG, blijft verder ongewijzigd. Daarin is opgenomen dat het medewerkers alleen toegestaan is om open (bare) profielen en bronnen te raadplegen. Het sturen van vriendschapsverzoeken of andere manieren van uitlokking zijn niet geoorloofd.

Over het verzamelen van informatie van niet afgeschermd sites is de rechter van mening dat dit is toegestaan. Die informatie is immers voor iedereen zichtbaar. In het kader van rechtsgevolgen stelt de rechtbank hier wel voorwaarden aan: er moet al een concreet vermoeden bestaan van misbruik. Dat vermoeden mag niet pas zijn ontstaan na het raadplegen van sociale media. De informatie die op sociale media is gevonden mag alleen als ondersteunend bewijs dienen en mag niet de hoofdmoot vormen van een besluit om bijvoorbeeld een uitkering in te trekken. Medewerkers van de afdeling Handhaving & Fraude houden deze beperkingen in acht en surfen niet lukraak op het internet teneinde een vermoeden van fraude op te doen. Er moet al een vermoeden van fraude of misbruik bestaan alvorens specifiek naar informatie over personen mag worden gezocht in openbare bronnen op het internet. Bij het college zijn geen casussen bekend waarbij met gebruik van onrechtmatig, via sociale media, verkregen bewijs bijstandsfraude is aangetoond en/of uitkeringen zijn beëindigd.

Media-analyse

Een team van media-analisten houdt dagelijks in de gaten wat de sentimenten en vragen zijn op social media. Daarvoor gebruiken zij professionele monitoring software, waarmee zij openbare online- en social media doorzoeken. Deze software houdt rekening met alle geldende privacywetgeving. De media-analisten gebruiken nooit nep- of privé accounts voor online monitoring. De media-analisten hebben geen rol in opsporingsprocessen.

Daarnaast houden de media-analisten ook handmatig social media in de gaten. Dit doen zij met een account waarvan het duidelijk is dat dit een gemeentelijk account is. Dit account heet 'Newsroom Den Haag'. Met dit account volgen de analisten doorgaans uitsluitend openbare groepen en pagina's op social media. Wanneer incidenteel een besloten groep wordt gevolgd, dan wordt daar altijd eerst toestemming voor gevraagd aan de beheerder en wordt bovendien expliciet kenbaar gemaakt dat het een gemeentelijk account betreft.

De resultaten van de monitoring worden in de organisatie verspreid, door middel van nieuwsoverzichten, social media updates en issue-analyses. Dit betreft dus uitsluitend openbare informatie van online media en social media.

Veiligheid

Verder kan in aanvulling op de beantwoording van de raadsvragen 'NCTV, gemeente, vrijheid en rechtsbescherming burgers en organisaties' (RIS 308484) worden gemeld dat het gebruik van nepaccounts om in besloten groepen binnen te dringen geen onderdeel uitmaakt van de aanpakken in het veiligheidsdomein. Onder pseudoniem zijn door medewerkers twee accounts aangemaakt. Incidenteel is informatie opgehaald die publiekelijk toegankelijk was. Deze methode en deze accounts worden niet meer gebruikt.

3. *Wat is het gemeentelijk beleid op het gebied van online monitoring voor onderzoek en handhaving? Hoe wordt dit beleid gehandhaafd?*

Zie antwoord op vraag 2.

4. *Is bij het college bekend of sociale mediagegevens (geautomatiseerd) worden opgeslagen? Zo ja, om hoeveel dossiers gaat het? In hoeveel gevallen is deze informatie gebruikt om bijvoorbeeld mensen te korten op hun uitkering of demonstraties te verbieden en/of te beperken?*

Ten behoeve van media-analyse (zie antwoord op vraag 2, alinea 'Media-analyse') wordt professionele monitoring software, genaamd Coosto, gebruikt waarmee uitsluitend openbare online- en social media wordt doorzocht, op basis van zoekwoorden. De uit openbare bronnen opgehaalde resultaten worden verwerkt in een aantal dagelijkse producten, zoals een nieuwsoverzicht en een social media update. Deze worden verspreid binnen de organisatie via mailinglijsten. De rapportages staan daardoor opgeslagen op de server. Er is hierbij echter geen sprake van opslag van social media gegevens. Er worden zoekvragen opgeslagen en Coosto toont de resultaten hiervan direct vanuit de social media-platforms.

Ten aanzien van bijstandsfraude wordt alleen dan wanneer op sociale media een bevestiging van mogelijke fraude wordt aangetroffen daarvan een print screen toegevoegd aan het onderzoekdossier. Deze print screen dient als ondersteunend bewijs in het onderzoek.

In hoeveel gevallen een print screen is toegevoegd aan een onderzoekdossier valt niet aan te geven. Dat wordt niet (geautomatiseerd) bijgehouden.

Een persoon die subject van onderzoek is geweest, wordt altijd van het resultaat van het onderzoek op de hoogte gesteld. Desgevraagd kan gebruik worden gemaakt van het recht op inzage.

Op 21 juni 2020 liep een demonstratie tegen de coronamaatregelen op het Malieveld uit de hand door de aanwezigheid van hooligans. De toenmalig waarnemend burgemeester had de demonstratie vooraf verboden, omdat hij vreesde voor 'wanordelijkheden' vanwege signalen dat 'verschillende onruststokers, waaronder voetbalsupporters, zich zouden mengen in de demonstratie'.

5. *Kan het college aangeven of deze informatie was vergaard door de politie of door gemeenteambtenaren?*

Deze informatie was vergaard door de politie.

6. *Indien de gemeente deze informatie heeft vergaard: kan het college aangeven hoe deze informatie is opgeslagen en verwerkt binnen de gemeente?*

Zie antwoord op vraag 5.

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Ilma Merx Jan van Zanen